

Hanna Tadeusiewicz

Jerzy Włodarczyk - życie i działalność zawodowa

Acta Universitatis Lodzensis. Folia Librorum 3, 5-13

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Hanna Tadeusiewicz

**JERZY WŁODARCZYK
- ŻYCIE I DZIAŁALNOŚĆ ZAWODOWA**

Jerzy Mieczysław Włodarczyk urodził się 26 maja 1920 r. w Łodzi w rodzinie robotniczej. Ojciec Antoni był wówczas tkaczem w łódzkich zakładach włókienniczych K. Scheibler i Z. Grohman, matka Teodora z d. Kubiak wychowywała dzieci. W latach 1927-1934 J. Włodarczyk uczył się w szkole podstawowej, następnie w Miejskim Gimnazjum, później Liceum im. J. Piłsudskiego w Łodzi. Był w tym czasie członkiem Związku Harcerstwa Polskiego. Naukę przerwał wybuch drugiej wojny światowej; w czasie okupacji niemieckiej J. Włodarczyk kontynuował ją na tajnych kompletach. Równocześnie pracował zarobkowo w rozmaitych zawodach, od 1944 r., po przejściu odpowiedniego przeszkolenia, jako tokarz w niemieckiej firmie Klingera, z którą został we wrześniu tegoż roku ewakuowany pod Żagań na Dolnym Śląsku. Od 1941 r. był zaangażowany w działalność konspiracyjną Armii Krajowej; po wojnie (1947) został członkiem Związku Bojowników o Wolność i Demokrację.

W maju 1945 r. J. Włodarczyk wrócił do Łodzi i od czerwca do sierpnia pracował jako pomoc biurowa w PKP. W sierpniu tegoż roku złożył pomyślnie egzamin przed Państwową Komisją Weryfikacyjno-Kwalifikacyjną Kuratorium Okręgu Szkolnego Łódzkiego i w roku akademickim 1945-1946 rozpoczął studia na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego. W październiku 1948 r. uzyskał dyplom magistra filozofii w zakresie historii na podstawie pracy pt. *Niewolnictwo w Polsce do końca XIII wieku*, przygotowanej pod kierunkiem profesora Mariana Serejskiego. W okresie studiów był aktywnym członkiem Koła Historyków Studentów UŁ.

Jeszcze przed otrzymaniem magisterium J. Włodarczyk rozpoczął z dniem 1 października 1947 r. pracę na stanowisku młodszego asystenta w Katedrze Historii Społecznej Starożytności i Średniowiecza, awansując od 1 września 1950 r. na starszego asystenta.

Od 1948 r. studiował prawo na UŁ, uzyskując dyplom z tego zakresu 15 października 1952 r. Równoległe z pracą na Uniwersytecie prowadził od września 1951 r. do sierpnia roku następnego... zajęcia z historii średniowiecznej w Państwowej Wyższej Szkole Pedagogicznej w Łodzi. W tym też czasie założył rodzinę; w 1951 r. ożenił się z nauczycielką historii, absolwentką UŁ - Jadwigą Ireną Wąsek, w 1953 r. przyszła na świat córka Anna Maria, w 1958 r. syn Stanisław.

Prowadzona, obok działalności dydaktycznej, praca naukowa owocowała opublikowaniem przez mgr J. Włodarczyka opracowań historycznych przeznaczonych dla szkół średnich (1949, 1955) i artykułami dotyczącymi postaci wybitnego polskiego historyka Tadeusza Korzonia (1956).

W 1955 r. (20 września) awansował na stanowisko adiunkta w Katedrze Historii Powszechnej Nowożytnej i Najnowszej UŁ. Wynikiem dalszych źródłowych studiów poświęconych T. Korzonowi była rozprawa kandydacka *Tadeusz Korzon. Główne koncepcje historyczne i historiozoficzne*, której promotorem był prof. dr M. Serejski. Stała się ona podstawą do nadania J. Włodarczykowi 26 marca 1957 r. przez Radę Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ tytułu kandydata nauk (równorzędnego z doktoratem); decyzję tę zatwierdziła Centralna Komisja Kwalifikacyjna do Spraw Kadr Naukowych przy Prezesie Rady Ministrów 28 maja tegoż roku.

W latach 1958-1959 dr J. Włodarczyk ogłosił jeszcze dwa artykuły o T. Korzonie: *Tadeusz Korzon jako dydaktyk i autor podręczników* oraz *Pobyt Tadeusza Korzonia w Piotrkowie* (patrz koniec artykułu: *Bibliografia prac Jerzego Włodarczyka*, poz. 6-7).

W końcu 1958 r. (20 grudnia) dr J. Włodarczyk przeszedł do pracy w Bibliotece Instytutu Historii UŁ, wiążąc się odtąd na wiele lat pracą zawodową z bibliotekarstwem naukowym. Nie zaprzestał jednak nauczania historii i działalności społecznej na tym polu.

W latach 1963-1970 wykładał historię oraz wiedzę o Polsce i świecie współczesnym w Studium Nauczycielskim w Piotrkowie Trybunalskim, w latach 1963-1973 historię Polski dla słuchaczy Pierwszego Korespondencyjnego Liceum Ogólnokształcącego w Łodzi, zaś w roku akademickim 1969-1970 wstęp do badań historycznych w Studium Międzywydziałowym Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UŁ.

Od 1948 r. dr J. Włodarczyk nieprzerwanie działał w Oddziale Łódzkim Polskiego Towarzystwa Historycznego, w którego Zarządzie pełnił funkcję skarbnika, członka Komisji Rewizyjnej i sekretarza; w latach 1964-1970 ogłaszał na łamach "Rocznika Łódzkiego" sprawo-

zdania z pracy Oddziału Łódzkiego Towarzystwa (por. *Bibliografia...*, poz. 10-12, 14-15, 17-19, 22). Był też działaczem (1948-1981) Związku Nauczycielstwa Polskiego; sprawował obowiązki męża zaufania, sekretarza Komisji Rewizyjnej, następnie Komisji Mieszkaniowej ZNP przy Uniwersytecie Łódzkim.

W październiku 1961 r. dr J. Włodarczyk awansował na stanowisko kustosa służby bibliotecznej; w 1963 (1 października) objął funkcję kierownika Biblioteki Instytutu Historii UŁ.

Pracę zawodową i społeczną łączył z działalnością naukową w zakresie studiów historycznych, poświęconych od 1960 r. sejmikom łączycyckim. Wynikiem gruntownych badań opartych głównie na żmudnej penetracji źródeł archiwalnych było kilka prac zamieszczonych m. in. na łamach czasopism naukowych w latach 1960-1980 (np. w "Roczniku Łódzkim" i "Zeszytach Naukowych UŁ"; zob. *Bibliografia...*, poz. 8, 10, 16, 20, 25-27) oraz obszerna monografia zatytułowana *Sejmiki łączycyckie* ogłoszona w 1973 r. Monografia ta stała się podstawą przewodu habilitacyjnego, w wyniku którego Rada Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego 11 lipca 1974 r. nadała J. Włodarczykowi stopień doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie historii państwa i prawa Polski. Decyzję tę zatwierdziła Centralna Komisja Kwalifikacyjna 24 lutego 1975 r.

Z dniem 1 października 1975 r. dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi doc. Bolesław Świdorski awansował dr hab. Jerzego Włodarczyka na stanowisko kustosa dyplomowanego w Bibliotece Instytutu Historii UŁ, powierzając mu jednocześnie prowadzenie w trybie prac zleconych wykładu: historia książki i jej funkcji społecznej wraz z ćwiczeniami w Zakładzie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu. Wkrótce J. Włodarczyk objął także (od 1977 r.) prowadzenie konwersatoriów, wykładów specjalizacyjnych i monograficznych oraz księgoznawczego seminarium magisterskiego. W roku 1978 (1 października) został kierownikiem uruchomionego wówczas przy Zakładzie Informacji Naukowej Zaocznego Studium Bibliotekoznawstwa.

W 1979 r. dr hab. J. Włodarczyk zrezygnował z kierownictwa Biblioteki Instytutu Historii i przeszedł od 1 października do Zakładu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa na etat docenta, powołany na to stanowisko przez Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki 12 lipca tegoż roku.

Od 1 września 1981 r. doc. Jerzy Włodarczyk objął po doc. dr hab. B. Świdorskim dyrekturę Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi, rezygnując z dniem 30 tegoż miesiąca z kierownictwa Zaocznego Studium Bibliotekoznawstwa, które powierzono dr Ryszardowi Żmudzie.

Funkcję dyrektora BUŁ sprawował przez jedną kadencję, tj. do 31 sierpnia 1984 r. Odtąd doc. J. Włodarczyk poświęcił się całkowicie pracy dydaktycznej i naukowej.

Do 1990 r. wypromował 37 magistrów bibliotekoznawstwa, wiele prac magisterskich opiniował; był również recenzentem rozpraw doktorskich z zakresu historii bibliotek (dr J. Koniecznej) i czytelnictwa (dr K. Szypszak).

Swoje zainteresowania badawcze doc. J. Włodarczyk zwrócił w kierunku bibliotekoznawstwa. Interesuje Go szczególnie zagadnienie kształtowania się zawodu bibliotekarza, jego przeszłość w XIX i XX w. Od 1984 r. opublikował, m. in. w "Rocznikach Bibliotecznych" kilka artykułów poświęconych temu problemowi oraz metodologii badań nad nim prowadzonych (zob. *Bibliografia...*, poz. 29-30, 33, 35). W 1988 r. Uniwersytet Łódzki wydał obszerną pracę J. Włodarczyka pt. *Bibliotekarze w Polsce okresu międzywojennego*, będącą syntetycznym ujęciem dziejów i statusu prawnego tej grupy zawodowej w latach 1918-1939. W druku znajduje się druga książka Jerzego Włodarczyka zatytułowana *Kształtowanie się zawodu bibliotekarskiego na ziemiach polskich*, stanowiąca pełne, oparte na szczegółowych studiach, monograficzne opracowanie tematu. Przygotował On także dwa artykuły przeznaczone do łódzkiego periodyku bibliologicznego "Folia librorum", traktujące o funkcji społecznej książki oraz o książce historycznej na ziemiach polskich w okresie zaborów (zob. *Bibliografia...*, poz. 38-40).

W związku z podjęciem w 1983 r. zajęć dydaktycznych z zakresu prawa bibliotecznego w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ, według opracowanego przez siebie programu, ogłosił na łamach "Przeglądu Bibliotecznego" z 1986 r. artykuł omawiający ten przedmiot wykładany na studiach bibliotekoznawstwa (zob. *Bibliografia...*, poz. 34).

Docent Jerzy Włodarczyk uczestniczył w wielu konferencjach i sesjach naukowych historyków, bibliotekarzy i bibliotekoznawców; m. in. na Sesji Naukowej w 200 rocznicę urodzin J. Lelewela zorganizowanej w 1986 r. przez Uniwersytet Warszawski wygłosił i opublikował referat zatytułowany *Bibliotekarska dola i niedola Joachima Lelewela* (zob. *Bibliografia...*, poz. 32).

Doc. dr hab. J. Włodarczyk wielokrotnie przewodniczył komisjom rekrutacyjnym na studia bibliotekoznawcze, był członkiem Komisji Oceniającej Jednostki Międzywydziałowe UŁ (1981) i zastępcą przewodniczącego Komisji Bibliotecznej Uczelni (1981-1984). Wchodzi w skład Komisji Historycznej, Zespołu Niemcoznawczego i Wydziału II.

Nauk Historycznych i Społecznych Łódzkiego Towarzystwa Naukowego; jest też członkiem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Okręg Łódź Miasto oraz Polskiego Towarzystwa Historycznego.

Za prace naukowe doc. J. Włodarczyk otrzymał nagrody Rektora Uniwersytetu Łódzkiego - indywidualne (1974, 1978, 1981, 1986, 1989) i zespołową (1977) oraz nagrodę za działalność dydaktyczną i organizacyjną na Uczelni (1984, 1990).

Praca zawodowa i społeczna Jerzego Włodarczyka uhonorowana została m. in. w 1959 r. Odznaką Grunwaldzką oraz Medalem Zwycięstwa i Wolności, Honorową Odznaką Miasta Łodzi (1969), Złotą Odznaką UŁ (1971), Złotym Krzyżem Zasługi (1976) oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1985).

BIBLIOGRAFIA PRAC JERZEGO WŁODARCZYKA

Opracowała Hanna Tadeusiewicz

1949

1. *Historia*. Sem. 3. Korespondencyjne Gimnazjum i Liceum Związku Młodzieży Polskiej [B.m.r.w], 104 s. powiel. [na prawach rękopisu].

1955

2. *Historia dla klasy 1 techników*. Cz. 1. Red. S. Kowalczyk. Warszawa 199 s. Współaut.: R. Rosin, B. Zwolski.

1956

3. *Problematyka społeczna w twórczości Tadeusza Korzона w latach 1870-1890*. Zesz. Nauk. UŁ Ser. 1 z. 3 s. 103-126.

4. *Tadeusza Korzона »Wewnętrzne dzieje Polski« w świetle krytyki im współczesnej*. Zesz. Nauk UŁ Ser. 1 z. 4 s. 131-159.

1958

5. *Tadeusz Korzon. Główne koncepcje historyczne i historiozoficzne*. Łódź 168 s. powiel.

Praca kandydacka.

6. *Tadeusz Korzon jako dydaktyk i autor podręczników*. Wład. Hist. R. 1 nr 4/5 s. 340-351.

1959

7. *Pobyty Tadeusza Korzóna w Piotrkowie*. Roczn. Łódź. T. 2 s. 297-299.

1960

8. *Sejmiki łęczyckie od początku XVI wieku*. Czas. Praw.-Hist. T. 12 z. 2 s. 9-46.
9. *Nczesne średniowiecze*. Warszawa: Państw. Zakł. Wydaw. Szk. 38 s., 8°.
10. [Współwyd.:] *Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1564-1565*. Cz. 1. Bydgoszcz' LXI, 279 s. mapy.

1964

11. *Sprawozdanie z działalności Łódzkiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego za okres od 1 I 1961 do 20 III 1962*. Roczn. Łódź. T. 7 s. 226-230.
12. *Sprawozdanie z działalności Łódzkiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego za okres od 21 III 1962 do 24 IV 1963*. Roczn. Łódź. T. 8 s. 298-301.
13. *Historia dla klasy 1 techników*. Warszawa 406 s.
Współaut.: R. Rosin, B. Zwolski i in.

1965

14. *Sprawozdanie z działalności Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Historycznego za okres od 24 IV 1963 r. do 13 IV 1964 r.* Roczn. Łódź. T. 10 s. 302-306.

1966

15. *Sprawozdanie z działalności Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Historycznego za okres 15 IV 1964-19 V 1965*. Roczn. Łódź. T. 11 s. 367-370.
16. *Sprawy kościelne i wyznaniowe na sejmikach łęczyckich*. Roczn. Łódź. T. 11 s. 203-219.

1967

17. *Sprawozdanie z działalności Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Historycznego za okres od 20 V 1965 r. do 22 III 1967 r.* Roczn. Łódź. T. 12 s. 399-405.

1969

18. *Sprawozdanie z działalności Oddziału Łódzkiego PTH za okres od 22 III 1967 r. do 10 IV 1968 r. złożone na walnym zebraniu Oddziału w dniu 10 IV 1968 r.* Roczn. Łódź. T. 13 s. 241-243.

1970

19. Sprawozdanie z działalności Oddziału Łódzkiego PTH za okres od 10 IV 1968 do 16 IV 1969. Roczn. Łódz. T. 14 s. 428-431.
20. Uczestnicy sejmików łęczyckich. Zesz. Nauk. UL Ser. 1 z. 72 s. 49-61.

1972

21. Problematyka szkół i oświaty w laudach sejmików łęczyckich. Zesz. Nauk. UL Ser. 1 z. 88 s. 145-161.
22. Sprawozdanie z działalności Łódzkiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego za okres od 16 IV 1969 do 21 IV 1971 r. Roczn. Łódz. T. 16 s. 515-520.

1973

23. Sejmiki łęczyckie. Łódź: UL 336 s., 8°.

1974

24. Sejmiki jako szkoła wychowania obywatelskiego (na przykładzie sejmików sieradzkiego i łęczyckiego). [W:] Dzieje kultury politycznej w Polsce. Red. J. A. Gierowski. Toruń s. 21-31; wyd. 2. Warszawa 1977 s. 69-86.

1977

25. Dzieje polityczne od połowy XVI wieku do upadku Rzeczypospolitej. [W:] Szkice z dziejów Sieradzkiego. Red. nauk. J. Śmiałowski. Łódź s. 137-162, mapa.

1979

26. Etapy rozwoju sejmików ziemskich. Próba periodyzacji. Acta UL Ser. 1 z. 57 s. 117-140.

1980

27. Szlachta wobec problemu niemieckiego w świetle aktów sejmikowych. Stud. Hist. Slavogerm. T. 9 s. 1-22.

1981

28. Sedno spraw współczesnych: Wyp. ...- [i in.] Oprac. M. Papis. Wroc. Tyg. Katol. nr 12 s. 1, 8-9, 11.

1984

29. *Bibliotekarze bibliotek fundacyjnych i rodowych w okresie zaborów - próba syntezy. Z dziejów kształtowania się zawodu bibliotekarskiego na ziemiach polskich.* Roczn. Bibl. R. 28 z. 1/2 s. 179-195. Rez. Zsfg.

30. *Geneza sporów o model bibliotekarza w Polsce Ludowej.* Roczn. Bibl. 1982 R. 26 [druk.:] 1984 z. 1/2 s. 145-160, bibliogr. w przyp. Rez. Sum.

31. *Walka bibliotekarzy polskich wyższych uczelni o swoje miejsce wśród pracowników nauki.* Acta UL. Fol. hist. nr 18 s. 179-195, bibliogr. w przyp. Rés.

1986

32. *Bibliotekarska dola i niedola Joachima Lelewela. Międzynarodowa Sesja Naukowa w 200 rocznicę urodzin J. Lelewela 1786-1986.* Warszawa 24 s., 8°.

Organizacja: Uniw. Warszawski, Biblioteka Uniw., Instytut Bibliotekozn. i Inf. Nauk.

33. *Metodologiczne problemy badań nad kształtowaniem się zawodu bibliotekarskiego na ziemiach polskich w okresie zaborów.* Roczn. Bibl. 1984 R. 28 [druk.:] 1986 z. 1/2 s. 165-177, Rez. Zsfg.

34. *Prawo biblioteczne na studiach bibliotekoznawstwa i informacji naukowej.* Prz. Bibl. R. 54 z. 3/4 s. 311-323, bibliogr. Sum.

35. *Bibliotekarze bibliotek wyższych uczelni na ziemiach polskich w okresie zaborów. Próba syntezy (Z dziejów kształtowania się zawodu bibliotekarskiego na ziemiach polskich).* Roczn. Bibl. 1986 R. 30 [druk.:] 1988 z. 1/2 s. 53-70. Rez. Zsfg.

36. *Bibliotekarze w Polsce okresu międzywojennego.* Łódź: Wydaw. UŁ, 146 s., bibliogr. 4°. Sum.

37. *Polscy bibliotekarze oświatowi okresu międzywojennego.* Stud. Mater. WSP Olsztyn nr 2 s. 27-37.

1991

38. *Kształtowanie się zawodu bibliotekarskiego na ziemiach polskich.* Łódź: Wydaw. UŁ, 206 s., bibliogr. 4°, Sum.

1992

39. *Funkcja społeczna książki. Z problematyki badawczej.* Acta UL. Fol. libr. nr 3.

Hanna Tadeusiewicz

JERZY WŁODARCZYK - LEBEN UND BERUFSARBEIT

Dozent Jerzy Włodarczyk - Geschichtsforscher, Bibliothekar und Bibliothekswissenschaftler, geb. 1920 in Łódź, andauernd ist mit Lodzischer Universität verbunden, von ihrer Anfang im 1945 Jahr, wann J. Włodarczyk war den Unterricht an Geschichtlicher Fakultät begonnen, bis in den Ruhestand ging im 1990 Jahr. Bei Lodzischer Universität er erobert nacheinander alle wissenschaftliche Grade: Magister, Doktor und habilitierende Doktor. Dozent J. Włodarczyk bestand durch allen Stufen beruflicher Karriere: vom Assistent bei Geschichtlicher Fakultät bis zum Dozent bei Lehrstuhl für Bibliothekswissenschaft und Wissenschaftliche Information.

Er war auch geschäftsführender Bibliothekar, Bibliotheksleiter im Geschichtlichen Institut, endlich Direktor der Universitätsbibliothek in Łódź. Darüber J. Włodarczyk ist Verfasser vieler Werke im Bereich der Bibliothekswissenschaft und Geschichte, sowie promovierender zahlreicher Magisterwerke.

Er ist auch Mitglied wissenschaftlicher, beruflicher und gesellschaftlicher Organisationen, ist u.a. mit Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski ausgezeichnet.